

Tatil Günlerinin Bonoda Ödeme İçin İbraz ve Ödememe Protestosu Çekme Sürelerine Etkisi

Effect of Non-Business Days on the Presentation for Payment and Protest for Non-Payment in Bill of Debt

Hakan BİLGEÇ*

ÖZ

Bonoda ödeme günü, ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekme süreleri bononun vade türüne göre belirlenir. Vadenin resmi tatil gününe rastlaması halinde sürelerin hesaplanmasında TTK'nın 778. maddesindeki atıfla poliçelere ilişkin TTK'nın 752. maddesi bonolar hakkında da uygulama alanı bulur. Bu madde uyarınca vadenin pazara veya diğer bir resmi tatil gününe denk gelmesi halinde bononun ödenmesi ancak tatili izleyen ilk iş günü istenebilir. Bonoya ilişkin protesto işlemleri de iş gününde yapılabilir. Bonoya ilişkin işlemlerden birinin son gününün pazara veya başka bir resmi tatil gününe rastlayan süre içinde yapılması gerektiği takdirde, bu süre onu izleyen ilk iş gününe kadar uzar. Aradaki tatil günleri süre hesabına dahildir.

TTK'nın 752. maddesi doğrultusunda bonoda vade ve ödeme günü farklı tarihler olarak ortaya çıkabilir. Öte yandan, bonoya ilişkin işlemlerde son günün tatil gününe denk gelmesi halinde ilgili maddede yer alan aradaki tatil günlerinin süre hesabına dahil edileceğine ilişkin cümlelerin herhangi bir uygulama alanı bulunmamaktadır.

Çalışmamızda bonoda vade türlerine göre tatil günlerinin vade, ödeme günü, ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekilmesine ilişkin sürelere etkisi doğrultusunda TTK'nın 752. maddesinin uygulama alanı ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bono, Ödeme için ibraz, Protesto, Tatil günü, Vade

* Doç. Dr., Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, hakan.bilgec@emu.edu.tr, ORCID 0000-0001-7951-0756.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Hakan BİLGEÇ

E-posta/E-mail: hakan.bilgec@emu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 02.05.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 02.07.2025

ABSTRACT

The payment date, presentation for payment and protest periods for non-payment in the bill of debts are determined according to the maturity type. In the event that the maturity falls on an official holiday, the reference in Article 778 of the Turkish Commercial Code and Article 752 of the Turkish Commercial Code regarding bills of exchange also apply to bill of debts. According to this article, if the maturity falls on a Sunday or another official holiday, payment of the bill can only be requested on the first business day following the non-business day. Protest transactions regarding the bill of debts can also be made on a business day. If one of the transactions regarding the bill of debts must be made within the period that the last day falls on a Sunday or another official holiday, this period is extended to the first business day following it. Intervening holidays are included in the calculation of the period.

In accordance with Article 752 of the Turkish Commercial Code, the maturity and payment date of the bill of debt may appear as different dates. On the other hand, if the last day of the bill of debt transactions falls on a holiday, the sentence in the relevant article stating that the intervening holidays will be included in the calculation of the period has no application area.

In our study, the scope of application of Article 752 of the Turkish Commercial Code was discussed in terms of the effect of holidays on the maturity, payment date, presentation for payment and non-payment protest periods according to the maturity types of the bill.

Keywords: Bill of debt, Presentation for payment, Protest for non payment, Non business day, Maturity

GİRİŞ

TTK'nın 752-754. maddeleri poliçede uygulanacak sürelerle ilişkin düzenlemelerdir. Bunların ilki niteliğindeki 752. madde tatil günlerinin, süre hesaplarında nasıl bir etki doğuracağına ilişkindir. Anılan madde, TTK'nın 778. maddesi uyarınca bonolar hakkında da uygulama alanı bulmaktadır (TTK m. 778/I-i). Ülkemizde poliçenin sınırlı bir uygulama alanına sahip olması; bononun ise poliçeye oranla çok daha yaygın olması nedeniyle çalışmamızda açıklamaların bono üzerinden yapılması tercih edilmiştir.

TTK'nın 752. maddesi; *Vadesi pazara veya diğer bir resmi tatil gününe rastlayan poliçenin ödenmesi, ancak tatili izleyen ilk iş günü istenebilir. Poliçeye ilişkin diğer bütün işlemler, özellikle kabul için ibraz ve protesto işlemleri de tatilde yapılmayıp ancak bir iş gününde yapılabilir.*

Bu işlemlerden birinin, son günü pazara veya başka bir resmi tatil gününe rastlayan bir süre içinde yapılması gerektiği takdirde, bu süre onu izleyen ilk iş gününe kadar uzar. Aradaki tatil günleri süre hesabına dahildir şeklindedir.

Bono hukuken kredi aracı niteliğindedir. Bu niteliği dolayısıyla çekten farklı olarak bonoda vade bulunur. Bononun ödeme için ibraz süresi ve ödenmemesi halinde başvuru borçlularına müraacat edilebilmesi için – kural olarak – gerekli olan şekli koşul niteliğindeki ödememe protestosunun çekilebileceği süreler, bononun vade türüne göre tespit edilmektedir. Ödeme için ibraz süreleri belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda TTK'nın 708.; görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda ise TTK'nın 704. maddesinde düzenlenmiştir. Ödememe protestosu çekilmesine ilişkin süre ise tüm vade türleri için TTK'nın 714. maddesinde öngörülmüştür.

Çalışmamızda bononun vade türleri ve tatil günleri kavramlarına değinilerek, tatil günlerine ilişkin TTK'nın 752. maddesinin; sırasıyla TTK'nın 704, 708 ve 714. maddeleri karşısında uygulama alanı ortaya konulmuştur.

I. BONODA VADE VE VADE TÜRLERİ

Kıymetli evrakın türlerinden olan ve hukukumuzda sınırlı sayı ilkesine göre düzenlenmiş bulunan kambiyo senetleri poliçe, bono ve çek tir. Bononun hukuki niteliğinin kredi aracı oluşu, onu hukuken bir ödeme aracı niteliğindeki çekten¹ ayırmaktadır. Poliçe ile bono arasındaki fark ise bononun ödeme vaadi; poliçenin ise çifte yetki veren havale niteliğidir.

Bononun kredi aracı olmasından hareketle, vade bonoda yer alması gereken unsurlar arasında sayılmıştır (TTK m. 776/I-c)². Vade, bono bedelinin muaccel olduğu gündür³. Bonodan söz edebilmek için dört vade türünden birinin varlığı gereklidir. Bunlar; belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek, görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek ve görüldüğünde ödenecek vadedir. Vadenin senet metninde yer alması aranmadığından, düzenleyenin imzası kapsamında senetteki herhangi bir yerde gösterilmesi yeterli kabul edilmelidir⁴. Bununla birlikte, senet üzerinde vadenin açıkça belirtilmediği durumlarda bono görüldüğünde ödenecek vadeli sayılır (TTK m. 777/II). Bu düzenleme vadenin bononun zorunlu bir unsuru olmadığını ortaya koymaktadır⁵. Vadesi yukarıda sayılanlardan farklı bir şekilde gösterilen veya birbirini takip eden çeşitli vadeleri içeren bonolar ise batıldır (TTK m. 703/II)⁶. Herhangi bir tarihte gerçekleşecek olayın vade olarak gösterilmesi halinde de senedin geçersiz sayılması gerektiği belirtilmektedir⁷. Öte yandan, bono üzerinde yer alacak ve

- 1 Çek TTK hükümlerine göre bir ödeme aracı niteliğinde olsa da Çek Kanunu Geçici m. 3/V hükmü uyarınca uygulamada kredi aracı olarak da kullanılmaktadır. Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Bozer ve Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024) 336 vd; Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları* (24. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021) p. 501a-d; Abuzer Kendigelen, *Çek Hukuku* (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2021) 267 vd.
- 2 Buna karşılık ödeme aracı olmasından hareketle vade, çekte bulunması gereken unsurlar arasında yer almamakta; çekte vadeye yer verilmiş olması halinde ise bu kayıt yazılmamış sayılmaktadır.
- 3 Bozer ve Göle (n 1) 135; Hasan Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları* (Adalet Yayınevi 2011) § 12 p. 66; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Dora Yayınları 2021) 78; Mehmet Özdamar, Kürşat Göktürk, Mehmet Çelebi Can ve Esra Kaşak, *Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Adalet Yayınevi 2022) 169.
- 4 Bu yönde bkz. Fırat Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku* (17. Baskı, Turhan Kitabevi 2012) 128; Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırcı, *Kıymetli Evrak Hukuku* (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2022) p. 352. Konunun tartışmalı olduğu hakkında bkz. Bilgili ve Demirkapı (n 3) 79.
- 5 Bozer ve Göle (n 1) 135-136; Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 189; Öztan (n 4) 128; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen ve Arslan Kaya, *Kıymetli Evrak Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2013) p. 450; Pulaşlı (n 3) § 12 p. 66; Kendigelen ve Kırcı (n 4) p. 353; Bilgili ve Demirkapı (n 3) 78; Mertol Can, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İmaj Yayıncılık 2012) 68-69; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 169. Ayrıca bu yönde bkz. Yargıtay İBHKG, E 2019/1 K 2019/8, 25.12.2019 – RG, 14.07.2020, S. 31185.
- 6 Bu kapsamda senet üzerinde birbirinden farklı tarihlerin vade olarak gösterilmesi halinde de bononun geçerliliğinden söz edilemeyecektir. ... *takip dayanağı bonoda vade tarihi rakamla 30.09.2008, yazı ile ise 30 Eylül 2009 şeklinde gösterilmiş ve bononun birbirini takip eden iki ayrı vadeyi içerdiği saptanmıştır. Bu durumda ... dayanak belge kambiyo senedi vasfını taşımadığından mahkemece re'sen takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir* (Yargıtay 12 HD, E 2007/1172 K 2007/4040, 06.03.2007 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025).
- 7 Öztan (n 4) 130. Bu doğrultuda, bir kimsenin rüşünü kazanması veya ölümü gibi kayıtların vade olamayacağı hakkında

bir bononun ödenmemesi halinde diğer bonoların da muaccel hale geleceğini gösteren kayıtlar (muacceliyet kayıtları) yazılmamış sayılmaktadır⁸.

Uygulamada en sık belirli vade, ikinci olarak ise görüldüğünde ödenecek vadeli bonolar ile karşılaşılmakta; düzenlendikten belirli bir süre sonra ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolara ise ender olarak rastlanmaktadır.

A. BELİRLİ VADE

Bono üzerinde ödeneceği tarihin gün, ay ve yıl şeklinde gösterildiği durumlarda belirli vadeden söz edilir. Belirli vadede kural, vadenin gün, ay ve yıl şeklinde gösterilmesi olmakla birlikte objektif olarak belirli bir günü işaret eden günlerin de vade olarak belirtildiği durumlarda belirli vadeden söz edilir⁹. Örneğin, Cumhuriyet Bayramı 2025, 2025 yılının Kurban Bayramı'nın ilk günü gibi tarihlerin hangi güne denk geldiği herkes tarafından anlaşılabilecek niteliktedir¹⁰.

Vadenin ayın başı, ortası veya sonu şekillerinde ifade edilmesi halinde bu ifadelerden sırasıyla ayın birinci, on beşinci ve sonuncu günlerinin anlaşılması gerekir (TTK m. 706/III).

Birkaç günden oluşan zaman aralıklarının ise belirli vade olarak değerlendirilmesi söz konusu olamaz. Kurban Bayramı 2025 veya Ramazan Bayramı 2025 şeklindeki gösterimlerde bu bayramlar birden fazla günü kapsadığından ve senetteki ifadenin somut olarak hangi günü işaret ettiği anlaşılamadığından belirli vadeden söz edilemez¹¹.

Bononun bir tedavül senedi olmasından hareketle vadenin senedi devralan herkes tarafından anlaşılabilmesi gerekir. Bu kapsamda, Doğum Günü 2025, Evlilik Yılı Dönümü 2025 gibi, senedi

ayrıca bkz. Pulaşlı (n 3) § 12 p. 68.

8 Bozer ve Göle (n 1) 192. Bu konuda ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Mehmet Bahtiyar, 'Muacceliyet Şartının Bonoya Etkisi ve Geçerliliği Sorunu' iç Abuzer Kendigelen (ed) *Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı*, C. I (Beta Yayınları 2002) 100 vd.

9 Gün ve ay belirtilmesine rağmen yılın belirtilmediği durumlarda bononun geçerli olmayacağı hakkında bkz. Bozer ve Göle (n 1) 137. Krş. *Öztan*, bu noktada bononun içeriği göz önünde tutularak vade kaydında belirtilmese bile herkes tarafından anlaşılan kayıtların senedin geçersizliğine neden olmayacağını belirtmektedir. *Yazara* göre örneğin düzenleme tarihi 1 Mart 1999 olan bir bonoda 1 Haziran şeklinde vade tayin edilmiş, yıl gösterilmemişse bu bononun vadesinin 1 Haziran 1999 olduğu herkes tarafından anlaşılabilecek niteliktedir. Bkz. *Öztan* (n 4) 128. Vadede yıl belirtilmemesi halinde düzenleme tarihinden itibaren o yıl içindeki tarihe itibar olunacağı hakkında ayrıca bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 152. Bu görüşün tartışılabilir olduğu hakkında ayrıca bkz. Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) p. 460.

10 Halil Arslanlı, *Ticari Senetler Dersleri* (3. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınevi 1952) 55; Bozer ve Göle (n 1) 136; Pulaşlı (n 3) § 12 p. 68; Mehmet Bahtiyar, Nihat Taşdelen, Levent Biçer ve Esra Hamamcıoğlu, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Beta Yayınları 2022) 82; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 170; Tamer Bozkurt, *Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2022) 164. Belirli vadede önemli olan noktanın vade olarak gösterilen tarihin tam tespit edilebilir olması gerektiği hakkında ayrıca bkz. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 167. Vadenin bu şekillerde gösterilmesi halinde bononun düzenleyen tarafından oluşturulduğu ve bu ifadelerin de düzenleyen tarafından bilerek yazıldığından hareketle bononun geçerli kabul edilmesi gerektiği hakkında ayrıca bkz. Bilgili ve Demirkapı (n 3) 80. Vadenin, *Haftaya Pazartesi* şeklinde gösterilmesi halinde de geçerli sayılması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 191.

11 Ernst E. Hirsch, *Ticaret Hukuku Dersleri* (3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası 1948) 494; Bozer ve Göle (n 1) 136; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 82.

devralan kişiler tarafından objektif olarak tespit edilemeyecek tarihlerin vade olarak gösterilmesi mümkün değildir¹².

Belirli vadenin takvimde yer alan bir tarihi içermesi gerekir. Örneğin, 30 Şubat 2025 takvimde var olmayan bir tarih olmasına rağmen 30 gün bulunan aylar mevcut olduğundan böyle bir vade içeren senet geçersiz sayılmamalı, vadenin Şubat ayının son günü olduğu kabul edilmelidir¹³. Buna karşın 32 Şubat 2025 gibi hiçbir ayda var olmayan bir günün vade olarak gösterilmesi halinde geçerli bir vadeden söz edilemeyecektir.

Belirli vadenin varlığında, vade ve düzenleme tarihi ilişkisi de önem taşır. Vadenin niteliği gereği bononun düzenleme tarihinden geri bir tarih olmaması gerekir. Aksi takdirde senet, bono niteliğini kazanamaz¹⁴. Esas olan vadenin bononun düzenleme tarihinden ileri bir tarih olması ise de düzenleme tarihi ve vadesi aynı gün olan bonolar da geçerli sayılmaktadır¹⁵.

Nihayet, birden fazla tarihin vade olarak öngörüldüğü durumlarda ise geçerli bir bonodan söz edilemeyecektir¹⁶. Örneğin, senette vade olarak ayrılan kısımda 10 Şubat 2025, metin kısmında ise görüldüğünde ödeneceğine yer verilmişse de durum böyledir¹⁷.

B. DÜZENLENDİKTEN BELİRLİ BİR SÜRE SONRA ÖDENECEK VADE

Bonoda tercih edilebilecek bir diğer vade türü düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vadedir. Kanımızca bu vade türü, belirli vadenin özel bir şekilde ifade edilişinden ibarettir¹⁸. Zira, her iki vade türünde de zorunlu unsurları eksiksiz bir şekilde bono düzenlendiğinde vadesinin ne zaman geleceği de belirlidir.

Düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda vadenin hesaplanmasında düzenleme tarihi önem taşır. Düzenleme tarihi bononun zorunlu unsurlarından olup, yokluğu halinde senet bono niteliğini kazanamayacaktır (TTK m. 776/I-f; m. 777/I). Düzenleme tarihi, bononun gerçekten düzenlendiği tarih olarak belirtilebileceği gibi bunun dışında bir tarihin de senedin üzerinde düzenleme tarihi olarak gösterilmesi olanaklıdır. Zira, kanun koyucu bononun zorunlu unsuru olarak düzenleme tarihinin varlığını aramış ancak bu tarihin gerçek düzenleme tarihi olmasını zorunlu kılmamıştır¹⁹.

12 Bilgili ve Demirkapı (n 3) 79.

13 Bu yönde bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 192.

14 Bozer ve Göle (n 1) 213.

15 Bozer ve Göle (n 1) 213. Bu yönde ayrıca bkz. Yargıtay 12 HD, E 1996/15550 K 1996/15912, 18.12.1996 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025).

16 Yargıtay 12 HD, E 2012/10653 K 2012/29869, 16.10.2012 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 30.06.2025).

17 Bkz. Bozer ve Göle (n 1) 134.

18 Bu yönde bkz. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 167. Düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda küçük bir hesaplamayla vadenin rahatça tespit edilebileceği hakkında bkz. Bozkurt T, 'Görüldüğünde Ödenecek Vadeli Bonolarda İbraz ve Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı ile İlgili Bazı Sorunlar ve Görüşler' (2024) 10(2) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 439, 441.

19 Ancak bu ihtimalde düzenleme tarihi ile mevcutsa ciro tarihleri ve vade arasında uyuma dikkat edilmesi gerekir. Bononun düzenleme tarihi ciro tarihleri ve vadeden önceki bir tarih ya da vade ile aynı gün olabilir. Düzenleme tarihinin

Düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda vadenin belirlenmesinde dikkate alınacak olan senedin gerçek düzenleme tarihi değil, senet üzerinde gösterilmiş olan düzenleme tarihidir²⁰. Örneğin, 10 Ocak 2025 tarihinde düzenlenmesine rağmen senet üzerinde düzenleme tarihi olarak 01 Şubat 2025 gösterilen ve bedelin on gün sonra ödeneceğine ilişkin bir kayıt içeren bononun vadesi 01 Şubat 2025'ten itibaren on gün geçmesi ile 11 Şubat 2025 tarihinde gelmiş olacaktır.

C. GÖRÜLDÜKTEN BELİRLİ BİR SÜRE SONRA ÖDENECEK VADE

Uygulamada pek karşılaşılmamakla birlikte²¹ bonoda gündeme gelebilecek üçüncü vade türü ise görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadedir. İlk iki vade türünden farklı olarak bu tür vadede, bono düzenlendiğinde vadesinin ne zaman geleceği tam olarak anlaşılamaz. Düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda olduğu gibi bu tür vadeli bonolarda da belirli bir sürenin dolması beklenecektir. Bu sürenin başlangıcı ise *görüldü* işleminin²² yapıldığı andır. Görüldü işlemi senedin devir şekline göre tespit edilecek yetkili hamil tarafından yaptırılmalıdır. Görüldü işleminin bono üzerinde gösterilen düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde gerçekleştirilmesi gerekir. Bu bir yıllık süre içinde kalmak koşuluyla, görüldü işleminin tarihi konusunda bononun yetkili hamiline bir takdir hakkı tanınmıştır.

Vadenin tespiti için görüldü şerhinin tarihli olması gerekir. Düzenleyenin şerhe tarih atmaya yanaşmaması halinde durumun tarih protestosu ile tespiti gerekir²³.

Bir yıl içinde görüldü işleminin yapılmaması halinde ise bir yıllık sürenin dolması ile bono görülmüş sayılacak ve süre bu tarihten itibaren işlemeye başlayacak; dolayısıyla hamilin görölme amacıyla bononun ibrazını ihmal etmesi nedeniyle hak kaybı gündeme gelmeyecektir²⁴. Benzer şekilde, bono görölmesi için ibraz edilip görüldü işlemi yapılmasına rağmen tarih atılmaz ve tarih protesto ile de tespit ettirilmezse bononun düzenleme tarihinden itibaren işleyecek bir yıllık sürenin sonunda görüldüğü kabul edilir²⁵.

ciro tarihleri ile vadeden sonraki bir tarih olarak gösterilmesi halinde ise bu durum bononun geçersizliğine neden olacaktır. Bkz. Bozer ve Göle (n 1) 137; Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 189; Öztan (n 4) 128-129; Kendigelen ve Kırca (n 4) p. 366.

20 Ozan Can ve Nurdan Orbay Ortaç, *Kıymetli Evrak Hukuku Uygulama Kitabı* (Seçkin Yayınları 2020) 94.

21 Bu tür vadeli senetlerin özellikle deniz aşırı ticaretin yapılması esnasında kullanıldığı hakkında bkz. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 168.

22 Görüldü işlemi poliçede kabul niteliğindedir. Bkz. Öztan (n 4) 131. Bonoda ise kabul müessesesi bulunmadığından sadece vadenin tespiti bakımından hüküm ifade edecektir.

23 Öztan (n 4) 132; Sevilay Uzunallı ve Ali Haydar Yıldırım, *Uygulamalı Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2021) 26; Can ve Orbay Ortaç (n 20) 137; Bozkurt (n 18) 442-443.

24 Bilgili ve Demirkapı (n 3) 81.

25 Bozkurt (n 18) 443.

D. GÖRÜLDÜĞÜNDE ÖDENECEK VADE

Belirli vadeden sonra uygulamada en çok karşılaşılan vade türü²⁶ olan görüldüğünde ödenecek vadenin²⁷ geniş uygulama alanına sahip olmasının nedeni, bono üzerinde vade belirtilmediği takdirde bononun görüldüğünde ödenecek vadeli bono olarak sayılacağına ilişkin kanuni düzenlemedir (TTK m. 777/II). Bu düzenleme nedeniyle vadesi olmayan bonodan söz edilememektedir. Dolayısıyla görüldüğünde ödenecek vadeli bono, vade olarak görüldüğünde ibaresinin belirtilmesi ile veya bono üzerinde vadeye ilişkin hiçbir kayda yer verilmemesi halinde gündeme gelebilir. Ayrıca, bono üzerinde vade olarak *dilediği zaman* ya da *her zaman* kaydını içeren bonoların da görüldüğünde ödenecek vadeli oldukları kabul edilir²⁸.

Bononun görüldüğünde ödenecek vadeli olması halinde üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde düzenleyene ibraz edilmesi gerekir. Bononun ödeme için ibraz edildiği gün aynı zamanda vadesi olmaktadır. Bononun düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ödeme için ibraz edilmemesi halinde vadenin birinci yılın sonunda geldiği kabul edilir²⁹. Buradan hareketle, görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda bir yıllık sürenin içinde kalmak koşuluyla bononun vadesini belirleme yetkisinin hamilde olduğu söylenebilir³⁰. Görüldüğünden belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolardan farklı olarak burada görüldü işlemi için ayrıca bir ibraz yapılmasına gerek olmamakta, bono doğrudan ödeme için ibraz edilmektedir.

Bonoda düzenleyene ait imzanın senet tedavüle çıktığı anda bulunması gerekirken, imza dışındaki unsurların senedin ödeme için ibraz edildiği ana kadar tamamlanması mümkündür. Düzenleyen bonoyu keşide ederken imza dışındaki unsurlarda eksiklikle bonoyu lehtara teslim edip bu unsurları tamamlama konusunda açık veya örtülü yetki vermiş ise açık bonodan söz edilir. Açık bono kapsamında senetteki vadenin boş bırakılması da söz konusu olabilir. Böyle bir ihtimalde bononun ödeme için ibrazına kadar vadenin tamamlanması mümkündür. Vade unsuru açık bırakılarak keşide edilen açık bono ile görüldüğünde ödenecek vadeli bono büyük ölçüde birbirine benzemektedir. İkisi arasındaki temel farklılık ise, açık bonoda vadenin düzenleyen ile lehtar arasındaki anlaşmaya uygun olarak doldurulmasının gerekliliği ve bu anlaşmaya uygun davranılmamasının şahsi defi olarak ileri sürülebilme ihtimalidir. Görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda bu noktada düzenleyen ve lehtar arasında bir anlaşma bulunmamakta, bononun vadesini belirleme yetkisi lehtara yahut senedin devri halinde yetkili hamile bırakılmaktadır³¹.

26 Görüldüğünde ödenecek vadenin özellikle teminat senedi olarak düzenlenen bonolarda tercih edildiği hakkında bkz. Öztan (n 4) 131; Naci Kınacıoğlu, 'Görüldüğünde Ödenecek Poliçeler' (1968) 4(1) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 477, 479; Bilgili ve Demirkapı (n 3) 81. Uygulamada görüldüğünde ödenecek vadeli bonoların bilinçli olarak düzenlenmesinden ziyade kişilerin konudan habersiz olmalarından kaynaklı olarak ortaya çıktıkları hakkında bkz. Bozgeyik H, Poliçede Müracaat Hakkı (Seçkin Yayıncılık 2003) 104-105; Bozkurt (n 18) 445.

27 Görüldüğünde ödenecek vadenin ortaya çıkışı hakkında bkz. Kınacıoğlu (n 26) 479.

28 Kınacıoğlu (n 26) 477-478.

29 Bozer ve Göle (n 1) 138.

30 Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 193; Bozkurt (n 18) 440.

31 Görüldüğünde ödenecek vadeli olarak düzenlenen bonolara sonradan vade yazılamayacağı hakkında bkz. Kınacıoğlu (n 26) 478.

II. BONODA ÖDEME İÇİN İBRAZ SÜRELERİ

Bononun ödeme için ibraz edileceği tarih bononun vadesine göre belirlenecektir. TTK belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldüğünden belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda ödeme için ibraz süresini ortak olarak düzenlemiştir. Görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda ödeme için ibraz süresi ise diğer vade türlerinden ayrı bir şekilde hüküm altına alınmıştır.

A. GÖRÜLDÜĞÜNDE ÖDENECEK VADELİ BONOLARDA

Görüldüğünde ödenecek vadeli bonoların, bono üzerinde yazılı ödeme için ibraz tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ödeme için ibrazı gereklidir.

B. DİĞER VADELİ BONOLARDA

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolar, ödeme günü ve ödeme gününü takip eden iki **iş günü** içerisinde ödeme için ibraz edilmelidir (TTK m. 708/I). Esas olan, bononun vadesi ve ödeme için ibraz gününün aynı tarih olmasıdır. Ancak bononun vadesinin tatile³² denk geldiği durumlarda vade ve ödeme günü birbirinden ayrılır³³. Söz konusu halde bononun ödeme günü vadeyi takip eden ilk iş günü olarak belirlenir. Bu ihtimalde, ödeme için ibraz süresi vadeden değil ödeme gününden itibaren işlemeye başlayacaktır.

III. BONODA ÖDEME İÇİN İBRAZ VE ÖDEMEME PROTESTOSU ÇEKME SÜRELERİNİN HESAPLANMASINDA TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 752. MADDESİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ

Bononun tedavül senedi olmasından hareketle, düzenleyenin, bononun devredilmesi halinde yetkili hamilin kim olduğunu bilmesi beklenemez³⁴. Bu nedenle bononun içerdiği borç aranacak borç³⁵ niteliğindedir ve bononun ödenebilmesi için yetkili hamil tarafından düzenleyene³⁶ ödeme için ibraz edilmesi gerekir³⁷. Ödeme için ibraz edilen bononun düzenleyen tarafından ödenmesi ile kambiyo ilişkisi sona erer. Buna karşın, düzenleyenin ödemeyi kısmen veya tamamen gerçekleştirmemesi halinde yetkili hamilin eğer mevcutsa başvuru borçlularına müracaat hakkı doğar. Söz konusu

32 Tatil kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. III-A başlığı.

33 Bozer ve Göle (n 1) 135; Öztan (n 4) 127-128; Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) p. 678; Pulaşlı (n 3) § 12 p. 66; Can (n 5) 102; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 169.

34 Bozkurt (n 18) 441.

35 Ersin Çamoğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunun Temel İlkeleri* (Vedat Kitapçılık 2020) p. 160; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 109; Bozgeyik (n 26) 88; Bozkurt (n 18) 441.

36 Bononun başvuru borçlularına ödeme için ibraz edilmesi mümkün değildir. Bu yönde bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 299; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 110.

37 Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 299; Çamoğlu (n 35) p. 158; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 109-110. Ödeme için ibrazın amaçları hakkında bilgi için bkz. Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 172.

hakkın kullanılabilmesi için kural olarak noter aracılığı ile ödememe protestosu çekilmesi gerekir. Kanun koyucu, gerek bononun ödeme için ibrazı gerekse de ödememe protestosu çekilebilmesi için kısa olarak değerlendirilebilecek³⁸ hak düşürücü³⁹ süreler öngörmüştür⁴⁰. Yetkili hamil tarafından bu sürele uyulmaması halinde kambyo ilişkisi kapsamında başvuru borçlularına müracaat olanağı ortadan kalkmaktadır. Bahsi geçen sürelerin kapsamındaki gün/günlerin tatil günlerine denk gelmesi halinde, TTK'nın 752. maddesinin uygulama alanının tespiti önem taşımaktadır.

TTK m.778/I-ide yer alan atıf nedeniyle bonolar hakkında da uygulama alanı bulan TTK'nın 752. maddesi, süreler kapsamındaki tatil günlerine ilişkin bir düzenlemedir. Bu nedenle düzenlemenin içeriğine geçmeden önce tatil günü kavramı ile ödememe protestosunun çekilmesi bakımından önem taşıyan nöbetçi noter uygulamasına değinilmesinde yarar olduğu düşüncesindeyiz. Bu noktalara değinildikten sonra bahsi geçen düzenlemenin, görüldüğünde ödenecek vadeli bonolar ile belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekme sürelerine etkisi incelenecektir.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, vadenin tatil gününe denk gelmesi bononun vadesi üzerinde herhangi bir değişikliğe neden olmaz. Başka bir ifade ile, bononun vadesinin tatil gününe denk gelmesi halinde vade değişmez. Tatil gününün etkisi ödeme için ibraz süresi ve ödememe protestosu çekilmesi için öngörülen süreler üzerinde etki doğurur⁴¹.

Ödememe protestosu çekilmesine ilişkin süreler emre yazılı bonoların devir türü olan ciro bakımından da önem taşımaktadır. Zira, cironun hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi için ödememe protestosu çekilmeden yahut ödememe protestosu çekilmesi için öngörülen süre dolmadan gerçekleştirilmesi gerekir. Ödememe protestosu çekildikten veya çekilmesi için öngörülen süre dolduktan sonra yapılan ciro gecikmiş ciro niteliğinde sayılır ve alacağın devri sonuçlarını doğurur⁴².

A. TATİL GÜNLERİ

Hukukumuzda tatil günleri, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun⁴³ ile düzenlenmiştir. Oldukça kısa olan bu Kanun'da tatil günlerinin sistematik bir şekilde tasnif edildiğini söylemek güçtür. Kanun kapsamında tatil günleri; ulusal bayram, resmi bayram, dini bayram, özel günler ve hafta tatili şeklinde tasnife tabi tutulmuştur⁴⁴.

38 Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 173.

39 Öztan (n 4) 135; Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) p. 681; Kendigelen ve Kırca (n 4) p. 523; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 111; Özdamar, Göktürk, Can ve Kaşak (n 3) 173.

40 Bononun ödeme için ibraz süresi içinde ibraz edilmemesi halinde düzenleyen bono bedelini tevdi ederek borcundan kurtulabilir (TTK m. 712).

41 Bilgili ve Demirkapı (n 3) 79.

42 Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşe Şahin, 'Kambyo Senetlerinde Gecikmiş Ciroya Bağlı Hukuki Sonuçlar' iç Sabih Arkan (ed), Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan (Turhan Kitabevi 2010) 1933-1934.

43 Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 2429, Kabul Tarihi: 17.03.1981, RG 19.03.1981/17284.

44 Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ozan Can ve Ayşe Çakır, 'Kıymetli Evrakta İş ve Tatil Günleri' (2024) 15(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 174, 176.

Tatil günlerinin ortak özelliği, bu günlerde resmi daire ve kuruluşların tatil edilecek olmasıdır. Lakin mahiyetleri itibariyle sürekli olarak görev yapması gereken kurumlara ilişkin özel kanun hükümleri saklı tutulmuştur (UBGTHK m. 2-D).

1. Ulusal Bayram

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun uyarınca Cumhuriyetin ilan edildiği gün olan 29 Ekim günü, Ulusal Bayram olarak kabul edilmiştir. Ulusal Bayram, 28 Ekim günü saat 13:00'da başlar ve 29 Ekim günü devam eder (UBGTHK m. 1). Görülüyor ki, Ulusal Bayram tatilinin başladığı gün olan 28 Ekim'de 13:00'e kadar bononun ödeme için ibrazı ve ödememe protestosu çekilmesi işlemi yapılabilmektedir.

Ulusal Bayram günü diğer tatil günlerine göre farklı bir özellik de taşımaktadır. Ulusal Bayram dışındaki tatil günlerinde faaliyette bulunmama, sürekli olarak görev yapması gereken kurumlara ilişkin özel kanun hükümleri saklı tutularak resmi daire ve kuruluşlara özgülenmiştir. Dolayısıyla bu günlerde özel iş yerlerinin faaliyet göstermesi mümkündür. Ulusal Bayram gününde ise resmi veya özel ayrımı yapılmaksızın tüm iş yerlerinin kapalı tutulması zorunludur (UBGTHK m. 2-D).

2. Resmi Bayramlar

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun kapsamında, Ulusal Bayram yanında üç adet de resmi bayram öngörülmüştür. Bunlar, 23 Nisan *Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*, 19 Mayıs *Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı* ile 30 Ağustos *Zafer Bayramı*'dır. Ulusal Bayram'dan farklı olarak resmi bayramlarda tatil günü yalnızca bayramın olduğu gün ile sınırlıdır; tatil bir gün öncesi 13:00'dan itibaren başlamaz.

3. Dini Bayramlar

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun kapsamında tatil olarak öngörülen dini bayramlar *Ramazan* ve *Kurban* bayramlarıdır. Bu bayramların gerçekleşeceği tarihler, hicri takvime göre belirlendiğinden Ulusal Bayram ve resmi bayramlardan farklı olarak her yıl aynı günlerde tatil söz konusu olmaz.

Ramazan Bayramı tatili, arefe günü saat 13:00'dan itibaren başlayacak ve bayram günlerini kapsamına alacak şekilde 3,5 gün (UBGTHK m. 2-B-1); Kurban Bayramı ise arefe günü saat 13:00'dan itibaren başlayacak ve bayram günlerini kapsamına alacak şekilde 4,5 gündür (UBGTHK m. 2-B-2).

4. Diğer Tatil Günleri

Bayram niteliğinde olmamasına karşın tatil günü olarak düzenlenen günler ise *yılbaşı*, 1 Mayıs ve 15 Temmuz günleridir. Yılbaşı günü 1 Ocak'tır. 1 Mayıs *Emek ve Dayanışma Günü* olarak, 15 Temmuz ise *Demokrasi ve Milli Birlik Günü* olarak tatil günleri kapsamına alınmıştır (UBGTHK m. 2-C).

5. Hafta Tatili

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun kapsamında düzenlenmiş olan hafta tatili Pazar günüdür. Ancak hafta tatilinin 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü 13:00'dan itibaren başlayacağı düzenlenmiştir (UBGTHK m. 3-A). Görüldüğü üzere hukukumuzda Cumartesi günü tatil günü olarak düzenlenmemiştir⁴⁵.

Kambiyo senetlerine ilişkin sürelerin hesaplanmasında ise cumartesi gününün tatil günü olarak kabul edilmesi gerektiği öğretide belirtilmekte⁴⁶ ve Yargıtay uygulaması⁴⁷ da bu yönde şekillenmektedir⁴⁸. Biz de yerleşmiş uygulama doğrultusunda kıymetli evrak uygulaması bakımından hafta tatilinin cumartesi ve pazar günlerini kapsadığı düşüncesinde olduğumuzu belirtmek isteriz. Ancak bu noktada mevzuat ve genel kabul arasında uyum olmadığı da açıktır. Zira, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun uyarınca cumartesi günleri 13:00'a kadar olan süreç tatil olarak öngörülmemiştir. Alman Kambiyo Senetleri Kanunu'nun (Art. 72) aksine TTK'da kambiyo senetlerine ilişkin işlemlerin cumartesi günü yapılamayacağına ilişkin bir düzenleme de mevcut değildir⁴⁹. Bu uyumsuzluğun giderilmesi için TTK'da yerleşmiş uygulama doğrultusunda bir düzenleme getirilmesi uygun olacaktır.

6. İdari Tatil (İdari İzin)

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun kapsamında yer alan ve birden fazla gün süren tatil günleri (Ramazan ve Kurban Bayramı) hafta ortasına, başına ya da sonuna denk geldiğinde sıklıkla o hafta içinde tatil günü olmayan günler için de kamuda idari tatil (izin) uygulamasına başvurulmaktadır. Konumuz ile ilgili olarak belirtmek gerekir ki, idari tatil günleri Ulusal Bayram ve

45 Dosya içeriği ve emsal dosyalar birlikte değerlendirildiğinde, işyerinde normalde cumartesi günleri çalışılması veya çalışılmaması işverenin yönetim hakkından kaynaklanmakta olup eğer bireysel veya toplu iş sözleşmesinde cumartesi gününün açıkça hafta tatili (akdi tatil) olduğu düzenlenmemiş ise o günün işgünü sayılması gerektiği, davalı işyerinde ise haftanın 6 gününün iş günü, 1 gününün hafta tatili olduğunun kabulü gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle Mahkemece cumartesi ve pazar gününün hafta tatili olarak kabul edilmesi hatalıdır (Yargıtay 9 HD, E 2020/3510 K 2020/20013, 24.12.2020 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025).

46 Kendigelen ve Kırca (n 4) p. 519. Örneğin, vade Cumartesi gününe denk geldiğinde, ödeme günü Pazartesi olup, ödeme için ibraz Pazartesi, Salı ve Çarşamba günü yapılabilecektir (Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 111). Krş. Cumartesi günü kambiyo senetlerine ilişkin işlemlerin yapılmasında bir engel bulunmadığı hakkında bkz. Can ve Çakır (n 44) 178-179.

47 Konuya ilişkin örnekler için bkz. Can ve Çakır (n 44) 179-180.

48 ... [mülga] TTK.nun 664/2 [TTK m. 752/2] maddesi gereğince poliçe ile ilgili muamelelerden biri son günü cumartesiye, pazara veya diğer bir resmi tatil gününe rastlayan bir müddet içinde yapılması lazım geldiği takdirde, bu müddet onu takip eden ilk iş gününün sonuna kadar uzar (Yargıtay 12 HD, E 2001/4570 K 2001/5885, 06.04.2001 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025); ... somut olayda senedin vadesi (10.02.2007 cumartesi) tatile rastladığından 'ödeme günü' bu tarihi izleyen ilk işgünü (12.02.2007)'dir. Protesto ise bu ödeme gününü izleyen iki işgünü yani 14.02.2007 Çarşamba günü çekildiğinden süresinde ve yasaya uygundur (Yargıtay 12 HD, E 2007/20628 K 2007/23262, 10.12.2007 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025).

49 Alman Kambiyo Senetleri Kanunu Art. 72'de ödeme için ibraz ve protesto işlemlerinin ancak bir iş gününde yapılabileceği, Cumartesi günleri ise söz konusu işlemlerin yapılamayacağı açıkça belirtilmiştir. <<https://www.gesetze-im-internet.de/wg/BJNR003990933.html>> Erişim Tarihi: 01.05.2025. TTK'nın mehzarı niteliğindeki İsviçre Borçlar Kanunu'nda ise böyle bir düzenleme bulunmamakta, yalnızca kanuni sürelerin hesabında ilk günün dikkate alınmayacağı belirtilmektedir (İsvBK Art. 1082). Nitekim bu düzenleme TTK m. 753'de aynı şekilde yer almaktadır.

Genel Tatiller Hakkında Kanun kapsamında tatil günlerinden sayılmamaktadır⁵⁰. Bu nedenle, idari tatil günlerinde bononun ödeme için ibrazı ve ödememe protestosu çekilmesi işlemlerinin yapılması mümkündür. Başka bir ifade ile, TTK'nın tatil günlerine ilişkin düzenlemeleri idari tatil verilen günler hakkında hüküm ifade etmez.

B. NÖBETÇİ NOTER UYGULAMASI

Bonoda sürelerle ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken bir yenilik de 6 Nisan 2019'da yürürlüğe giren nöbetçi noterlik uygulamasıdır. Söz konusu uygulama doğrultusunda, her bölgede dönüşümlü olarak bazı noterler cumartesi günleri 09:00 – 16:00; pazar günleri ise 10:00 – 14:00 saatleri arasında hizmet vermeye başlamışlardır⁵¹.

Nöbetçi noterlik, tüm tatil günlerini kapsayan bir uygulama değildir. Türkiye Noterler Birliği tarafından yapılan açıklamada uygulamanın sadece hafta tatillerini kapsadığı; resmi tatil günlerinin ise uygulama kapsamında yer almadığı vurgulanmıştır⁵². Bu doğrultuda sırasıyla 01 Ocak; 23 Nisan; 01 Mayıs; 19 Mayıs; 15 Temmuz; 30 Ağustos tarihleri ile Ramazan ve Kurban bayramlarını kapsayan günlerde nöbetçi noterlerin hizmet vermeyecekleri anlaşılmaktadır.

Nöbetçi noterlik uygulaması bononun ödeme günü üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildir. Lâkin, bononun ödenmemesi halinde noter aracılığı ile çekilmesi gereken ödememe protestosunun hafta tatillerinde de çekilmesine olanak sağlamıştır.

C. TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 752. MADDESİNİN GÖRÜLDÜĞÜNDE ÖDENECEK VADELİ BONOLAR HAKKINDA UYGULAMA ALANI

Görüldüğünde ödenecek vade, bonoyu asıl hukuki niteliği olan kredi aracından çok ödeme aracına yaklaştıran bir vade türüdür⁵³. Bu vade türünde bononun ne zaman ödeneceği, yetkili hamil tarafından belirlenmektedir⁵⁴. Ancak hamilin bu yetkisi bir yıllık süre ile sınırlandırılmıştır. Bononun düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ödeme için ibraz edilmesi gerekir. Bir yıllık kanuni sürenin öngörülme amacı düzenleyenin belirsiz bir süreyle bonodaki borçla yükümlü kalmasının önüne geçmektir⁵⁵. Bononun düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ödeme için ibraz edilmemesi halinde ise bononun vadesinin, birinci yılın sonunda geldiği kabul edilir⁵⁶ ve bir yıllık sürenin sonunda bono ödeme için ibraz edilmez ise düzenleyen gideri hamile ait olmak üzere

50 Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) p. 678; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 111.

51 Nöbetçi noter uygulamasına, koronavirüs tedbirleri kapsamında 17 Mart 2020 – 30 Haziran 2020 tarihleri arasında ara verilmiştir. 30 Haziran 2020 tarihinden itibaren ise kesintisiz olarak uygulama varlığını devam ettirmektedir. Bu konuda bkz. <<https://basin.adalet.gov.tr/amp/nobetci-noter-uygulamasi-yeniden-basladi#>> Erişim Tarihi: 01.05.2025.

52 <<https://www.noter.web.tr>> Erişim Tarihi: 01.05.2025.

53 Nitekim buradan hareketle uygulamada görüldüğünde ödenecek vadeli poliçelerin [bonoların] yerini çeke bıraktığı hakkında bkz. Kınacıoğlu (n 26) 479.

54 Bu durumun görüldüğünde ödenecek vadeli bononun değerini arttırdığı yönünde bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 193.

55 Kınacıoğlu (n 26) 484.

56 Bozer ve Göle (n 1) 138.

bono bedelini tevdi ederek borcundan kurtulabilir⁵⁷. Düzenleyen bu süreyi uzatabileceği gibi kısaltma hakkını da haizdir⁵⁸. Kanun koyucu yetkili hamilin ödeme için ibrazını bir yıllık süre ile kısıtlamasına rağmen, düzenleyene süreyi uzatma yetkisi tanırken herhangi bir sınır öngörmemiştir⁵⁹. Lehtar ve cirantalar ise sadece süreyi kısaltma konusunda yetkilidirler. Süre konusunda düzenleyen ile lehtar ve cirantaların iradelerinin çatışması durumunda düzenleyenin iradesine üstünlük tanınması gerektiği belirtilmektedir⁶⁰. Öte yandan, düzenleyenin görüldüğünde ödenecek vadeli bononun belirli bir tarihe kadar ödeme için ibrazını yasaklama yetkisi de bulunmaktadır. Bu ihtimalde ise bir yıllık süre bononun ödeme için ibraz edilebileceği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

Kanuni sürede değişiklik yapılmadıkça bir yıllık süre içinde yetkili hamil istediği anda bonoyu düzenleyene ödeme için ibraz edebilecektir. Hamil tarafından düzenleyene yapılan ibrazın hukuken ödeme için ibraz niteliğini kazanabilmesi, hamilin ibrazdaki iradesinin bu yönde olmasına bağlıdır. Hamilin bono bedelini tahsil etme amacı olmaksızın düzenleyene ibraz etmesi ödeme için ibraz sayılamaz⁶¹.

Bononun ödeme için ibrazının, iş gününde ve – TTK’da bu konuda sınırlayıcı bir düzenleme olmasa da genel kabul uyarınca – mesai saatleri içerisinde yapılması gerekir⁶². Resmi tatile denk gelen günlerde yapılan ödeme için ibraz hüküm doğurmaz⁶³. Bu kapsamda görüldüğünde ödenecek vadeli bonolar bakımından ödeme için ibraz gününün bir tatil gününe rast gelmesi ancak – kanuni sürede bir değişiklik yapılmadıkça – bir yıllık sürenin sonuna kadar beklenmesi halinde gündeme gelebilir. Zira, bir yıllık sürenin içinde kalındığı müddetçe, ödeme için ibraz bir tatil gününde yapılırsa bu ibraz hüküm doğurmayacak, bono herhangi bir iş gününde yeniden ibraz edilebilecek⁶⁴ ve ödeme için ibraz tarihi iş gününe rastlayan bu tarih olarak değerlendirilebilecektir.

Görüldüğünde ödenecek vadeli bononun bir yıllık sürenin son gününde ibraz edilmek istenmesi yahut ibraz edilmediği halde kanunen birinci yılın sonunda vadenin gelmiş sayılacağı durumlarda ise bu günün bir tatil gününe denk düşmesi ihtimalinde TTK’nın 752. maddesi uygulama alanı bulmalı; ödeme için ibraz tarihi tatili takip eden ilk iş günü olarak değerlendirilmelidir. Kanuni sürede değişiklik yapılmış ise, değiştirilmiş sürenin son gününün tatile denk gelmesi ve hamilin ödeme için ibrazda son günü beklemiş olması halinde de aynı olasılık gündeme gelebilecektir.

57 Kınacıoğlu (n 26) 486.

58 Örneğin düzenleyenin bono üzerine koyacağı *İki ay içinde ödenmek üzere ibraz edilecektir* veya bono üzerinde yer alan düzenleme tarihinden itibaren bir yıldan daha kısa süre içinde ibraz edileceğine ilişkin kayıtlar kanuni sürenin kısaltılmış olduğu anlamına gelir. Bkz. Kınacıoğlu (n 26) 485.

59 Poroy ve Tekinalp (n 1) 194. Uygulamada düzenleyenin ödeme için ibraz süresini uzatmasıyla karşılaşmadığı hakkında bkz. Kınacıoğlu (n 26) 484.

60 Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 194.

61 Bu yönde bkz. Kemal Şenocak, ‘Kambyo Senetlerinde Vadeden Sonra Yapılan Ciro – Gecikmiş Ciro’ (2023) 39(4) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 787, 792.

62 Bozer ve Göle (n 1) 142; Öztan (n 4) 135; Kınacıoğlu (n 26) 484; Kendigelen ve Kırca (n 4) p. 522. Düzenleyenin mesai saatleri dışında ödeme yapması halinde bu ödemenin de geçerli olacağı hakkında ayrıca bkz. Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 111; Bilgili ve Demirkapı (n 3) 108.

63 Öztan (n 4) 134; Bahtiyar, Taşdelen, Biçer ve Hamamcıoğlu (n 10) 111.

64 Görüldüğünde ödenecek vadeli bonoların bu şekilde birden fazla kez ödeme için ibraz edilebileceği hakkında bkz. Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) p. 455; Şenocak (n 61) 793.

Bu değerlendirme bononun ödeme için ibraz edilmediği yahut ibraz edildiği halde ödenmediği durumlarda önem taşır. Bononun ödeme için ibrazına ilişkin bir yıllık kanuni süre veya iradi olarak belirlenen sürenin son gününün tatile denk geldiği durumlarda düzenleyen bono bedelini tevdi hakkını kullanmadan önce tatilden sonraki ilk iş gününü beklemelidir. Öte yandan, bilindiği üzere bononun düzenleyen tarafından ödenmediği durumlarda yetkili hamil, varsa başvuru borçlularına karşı müracaat hakkını kullanabilir. Başvuru hakkının kullanılabilmesi için maddi koşul olan bononun düzenleyen tarafından ödenmemiş olmasının yanında bir de şekli koşula ihtiyaç duyulmaktadır. Bahsi geçen şekli koşul, noter aracılığıyla çekilecek ödememe protestosudur. Ödememe protestosu başvuru hakkının kullanılabilmesi için kural olarak gerekli olmakla birlikte, protestodan muafiyet halleri olarak adlandırılan durumların mevcudiyetinde yetkili hamil ödememe protestosuna gerek olmadan da başvuru hakkını kullanabilecektir⁶⁵.

Kanun koyucu başvuru hakkının kullanılabilmesi için gerekli olan ödememe protestosunun düzenlenebilmesini kısa olarak nitelendirilebilecek sürelerle bağlamıştır. Görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda ödememe protestosunun da – kanuni süre değiştirilmedikçe – düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde çekilmesi gerekir. Ancak ödeme için ibraz, birinci yılın sonunda yapılmış ise ödememe protestosunun o günün ertesi günü de çekilebileceğinin kabulü uygun olur (TTK m. 714/II kıyasen)⁶⁶. Zira, yetkili hamile kanunen tanınan bir yıllık süre, bononun düzenleme tarihi olarak gösterilen günün bir sonraki yıla denk gelen günüdür. Hamil, belirtilen günde mesai saati sonuna kadar bonoyu ödeme için ibraz edebilme olanağına sahiptir. Hamilin bu hakkını mesai saatlerinin sonunda kullanması halinde ödememe protestosu çekilmesi için yeterli süresi kalmayacaktır. Dolayısıyla ödememe protestosunun da bir yıllık süre içerisinde çekilmesinin zorunlu tutulması hamile tanınan kanuni ibraz süresini birkaç saat için dahi olsa fiilen kısaltmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, protesto ancak noter tarafından çekileceğinden ve hafta tatili dışındaki tatil günleri nöbetçi noterlik uygulamasının dışında kaldığından ertesi gün ifadesinin ertesi iş günü olarak anlaşılması isabetli olur.

Bu noktada TTK'nın 752. maddesinin uygulanması ile ilgili iki ihtimal ile karşılaşılabılır. İlki, görüldüğünde ödenecek vadeli bononun ödeme için ibraz edileceği günün bir tatil gününe rastlaması ihtimalidir. Söz konusu ihtimalde 752. madde uyarınca, bononun ödeme için ibraz edilebileceği süre ilk iş gününe kadar uzayacaktır. İlk iş gününde ödemenin yapılmaması halinde ise onu takip eden iş

65 Otuz günden uzun süreli mücbir sebeplerin varlığı, düzenleyenin iflâs etmiş olması ile bonoda protestodan muafiyet kaydı bulunması halinde ödememe protestosu çekmeye gerek olmadan başvuru borçlularına müracaat edilebilecektir. Yalnız, protestodan muafiyet kaydı düzenleyen tarafından değil de bir ciranta tarafından konulmuş ise kayıt sadece kaydı koyan ciranta bakımından hüküm ifade edecek; düzenleyen tarafından konulan protestodan muafiyet kaydı ise tüm başvuru borçlularını kapsayacaktır. Hemen belirtelim ki, düzenleyenin iflâsı halinde başvuru borçlularına müracaat edilmesi için protesto çekilmesine gerek olmadığı gibi bononun vadesinin beklenmesine de gerek yoktur (TTK m. 713/II). Protestodan muafiyet halleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bozer ve Göle (n 1) 157-159; Poroy ve Tekinalp (n 1) p. 341-342; Kendigelen ve Kırca (n 4) p. 551-557.

66 Arslanlı (n 10) 138; Oğuz İmregün, *Kıymetli Evrak Hukuku (Genel Hükümler – Kambyo Senetleri – Makbuz Senedi – Varant)* (Filiz Kitabevi 2003) 95. Ülgen, Helvacı, Kendigelen ve Kaya (n 5) 769. Bu tutumun Cenevre Yeknesak Kanunu'nu hazırlayan Komisyon'un görüşüne de uygun olduğu hakkında açıklamalar için bkz. Kınacıoğlu (n 26) 488-489. Krş. Görüldüğünde ödenecek vadeli senetlerde ödememe protestosunun ödeme için ibraz süresi içinde çekilmesi gerektiği hakkında bkz. Kınacıoğlu (n 26) 489; Uzunallı ve Yıldırım (n 23) 22.

gününde ödememe protestosu çekilmesi mümkün olacaktır. Örneğin, görüldüğünde ödenecek vadeli bononun düzenleme tarihi 30 Mart 2024 ise bu bononun – kanuni süre değiştirilmedikçe – 30 Mart 2025 tarihine kadar ödeme için ibraz edilmesi gerekir. 30 Mart 2025 hem pazar hem de Ramazan Bayramının ilk günü olduğundan ödeme için ibraz süresi Ramazan Bayramı tatilinden sonraki ilk iş günü olan 02 Nisan 2025 tarihine kadar uzamalı; bononun 02 Nisan 2025 tarihinde ibraz edildiği halde ödenmemesi durumunda ise 03 Nisan 2025 tarihinde ödememe protestosu çekilebilmelidir. 02 – 04 Nisan aralığının idari tatil olarak belirlenmesi, idari tatil günlerinde kambiyo senetlerine ilişkin işlemlerin yapılması mümkün olduğundan tarihler üzerinde herhangi bir etki doğurmamalıdır.

İkinci ihtimal ise, ödeme için ibrazın son gününün tatilden önceki son iş gününe rastlamasıdır. Böyle bir olasılıkta, ödeme günü hakkında TTK'nın 752. maddesinin ödeme için ibraz süresi bakımından uygulama alanı kalmayacaktır. Fakat, bononun son günde ibraz edilip ödenmemesi ihtimalinde her ne kadar TTK'nın 714. maddesinin II. fıkrasında iş günü değil gün kelimesi tercih edilmiş olsa da 752. maddede yer alan *...protesto işlemleri de tatilde yapılmayıp ancak bir iş gününde yapılabilir* ifadesi uygulama alanı bulacaktır. Örneğin, görüldüğünde ödenecek vadeli bononun düzenleme tarihi 14 Şubat 2024 ise bu bononun – kanuni süre değiştirilmedikçe – 14 Şubat 2025 tarihine kadar ödeme için ibraz edilmesi gerekir. Ödeme için ibrazın son gün olan 14 Şubat 2025 tarihinde yapılması ve ödememin gerçekleştirilmemesi durumunda 714. maddenin lafzına bağlı kalındığında protestonun ertesi gün olan cumartesi günü çekilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. İşte bu noktada 752. madde dikkate alınmalı ve ödememe protestosu çekilmesi için gerekli olan süre, ödeme için ibraz tarihini takip eden ilk iş günü olan 17 Şubat 2025'e kadar uzamalıdır.

Nöbetçi noter uygulaması doğrultusunda cumartesi ve pazar günü de ödememe protestosu çekilebilmesi olanaklı olsa da, sürenin ilk iş gününe kadar uzaması TTK'nın 752. maddesine dayanan bir hak olduğundan bu kanuni hakka öncelik verilmeli; hafta tatili günlerinde protesto çekilebilmesine dayanılarak sürenin ilk iş gününe kadar uzamayacağı şeklinde bir yoruma gidilmemelidir. Böylesi bir yorum TTK'nın 752. maddesi ile hamile tanınan süre hakkının yorum yoluyla daraltılması anlamına gelecektir.

Bono kapsamında düzenleyenden talep edilebilecek haklar için öngörülen üç yıllık zamanaşımı süresi vadeden itibaren; başvuru borçlularından talep edilebilecek haklar için öngörülen bir yıllık zamanaşımı süresi ise protestodan muafiyet halleri mevcut değilse protestodan, protestodan muafiyet halleri mevcutsa vadeden itibaren başlamaktadır (TTK m. 749/II-III). Zamanaşımı süresinin başlangıcı tespit edilirken de yukarıdaki açıklamalar geçerli olacaktır. Hemen belirtelim ki, zamanaşımına uğrayan bono, borçlunun zamanaşımı definde bulunmaması halinde kambiyo senedi vasfını taşımaya devam edecek; borçlunun zamanaşımını ileri sürmesi halinde ise kambiyo senedi vasfını kaybederek yazılı delil başlangıcı olarak değerlendirilecektir. Bu kapsamda zamanaşımının ileri sürülmesi nedeniyle kambiyo senedi özelliğini yitiren senette borçlunun temerrüde düşürülebilmesi için ihtar koşulu aranacaktır⁶⁷.

67 Yargıtay İBHGK, E 2019/1 K 2019/8, 25.12.2019 – RG, 14.07.2020, S. 31185.

D. TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 752. MADDESİNİN DİĞER VADELİ BONOLAR HAKKINDA UYGULAMA ALANI

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda TTK'nın 752. maddesinin uygulama alanı, zaman bakımından iki noktada incelenmelidir. İlki, bu tür vade taşıyan bonolarda bononun ödeme gününün tespit edilmesinde 752. maddenin etkisi, ikincisi ise ödeme için ibraz süresi aralığının belirlenmesinde 752. maddenin etkisidir.

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda, bononun ödeme için ibraz edilebileceği süre görüldüğünde ödenecek vadeli bonolara göre sınırlıdır. Söz konusu üç vade türünde yetkili hamil, bonoyu ödeme günü ve ödeme gününü takip eden iki iş gününde düzenleyene ödeme için ibraz etmekle yükümlüdür. Görüldüğü üzere, bu üç tür vadeli bonolarda ödeme için ibraz süresinin başlangıcı vade değil, ödeme günüdür (TTK m. 708/I). Şüphesiz, ödeme günü bononun vadesine göre belirlenecek olup, vadenin bir iş gününe rastlaması halinde vade ve ödeme günü aynı tarih olacaktır. Buna karşın, vadenin bir tatil gününe denk gelmesi ihtimalinde ise TTK'nın 752. maddesi uyarınca ödeme günü, tatil gününe denk gelen vadeyi takip eden ilk iş günü olacaktır. Başka bir ifade ile, vadesi bir tatil gününe denk gelen bu tür vadeli bonolarda vade ve ödeme günü farklı tarihler olarak karşımıza çıkmakta; ödeme günü her halükârda bir iş günü olmaktadır.

Anılan üç tür vadeli bonolarda, ödeme için ibraz sadece ödeme gününde değil ödeme için ibraz süresi içinde yapılabilir. Söz konusu bonolarda ödeme için ibraz süresi, ödeme günü ve onu takip eden iki iş günü olarak belirlenmiştir. Bu üç tür vadeli bonolarda başvuru hakkının kullanılabilmesi için – protestodan muafiyet halleri hariç olmak üzere – gerekli olan ödememe protestosunun da ödeme gününü takip eden iki iş günü içinde çekilmesi gerekecektir. Dolayısıyla bu tür vade taşıyan bonolarda yetkili hamilin bonoyu ödeme için ibraz edebilmesi için üç, ödememe protestosu çekebilmesi için ise iki iş günü vardır.

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda TTK'nın 752. maddesinin II. fıkrasının son cümlesinde yer alan *Aradaki tatil günleri süre hesabına dahildir* şeklindeki düzenlemenin ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekilme süreleri üzerinde herhangi bir etkisi yoktur⁶⁸.

Ödeme günü tek bir gün olduğundan, bu günün belirlenmesinde arada herhangi bir tatil gününün olamayacağı açıktır. Aradaki tatil günleri ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekme süresi kapsamında gündeme gelebilirse de, TTK'nın 708. maddesinde ödeme için ibraz süresi **iş günü** olarak öngörüldüğünden arada geçen tatil günlerinin süre hesabına dahil edilmesi mümkün olmamaktadır. Örneğin, vadesi 14 Şubat 2025 cuma günü (belirli vade) olan bir bononun ödeme günü de 14 Şubat 2025'tir. Ödeme için ibraz süresi ödeme günü ve ödeme gününü takip eden iki

⁶⁸ ... Ancak, kanunun müddetlerin hesabında iş günü esasının uygulanacağı[nı] belirttiği hallerde tatil günlerinin müddet hesabına dahil edileceği yolundaki hüküm uygulanmaz (Yargıtay 12 HD, E 2001/4570 K 2001/5885 06.04.2001 <karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.05.2025).

iş günü olduğundan bu süre cumartesi ve pazara denk gelen 15-16 Şubat değil, iş günü olan 17-18 Şubat olacak; dolayısıyla bu bono 18 Şubat'a kadar ödeme için ibraz edilebilecektir⁶⁹.

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda ödememe protestosu da ödeme gününü takip eden iki **iş günü** içinde çekileceğinden TTK'nın 752. maddesinin ödememe protestosu bakımından da bir etkisi bulunmayacaktır. Bu doğrultuda vadesi ve ödeme günü 14 Şubat 2025 Cuma gününe denk gelen bono için ödememe protestosu 17-18 Şubat 2025 tarihlerinde çekilebilecektir. Ödememe protestosunun çekilmesine ilişkin süre iş günü esas alınarak belirlendiğinden, nöbetçi noter uygulaması da bu sürenin hesabında herhangi bir etki doğurmaz. Yalnız, süre aynı kalmakla birlikte yukarıdaki örnekteki gibi ödeme günü cumaya denk gelen bir bono için ödememe protestosu nöbetçi noter uygulaması nedeniyle fiilen cumartesi – pazar – pazartesi – salı olmak üzere dört günde de çekilebilecektir.

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda, bono kapsamında düzenleyenden talep edilebilecek haklar için öngörülen üç yıllık zamanaşımı süresi vadeden itibaren; başvuru borçlularından talep edilebilecek haklar için öngörülen bir yıllık zamanaşımı süresi ise protestodan muafiyet halleri mevcut değilse protestodan, protestodan muafiyet halleri mevcutsa vadeden itibaren başlamaktadır (TTK m. 749/II-III). Zamanaşımı süresinin başlangıcı tespit edilirken de yukarıdaki açıklamalar geçerli olacaktır⁷⁰.

69 ... 13.04.2024 tanzim, 28.07.2024 vade tarihli 15.000,00 TL bedelli bono, ... Bankası ... şubesi tarafından 31.07.2024 tarihinde protesto edildiği, ödeme günü, 28 Temmuz 2024 Pazar gününe denk geldiği için bononun ödeme gününün 29 Temmuz 2024 olduğu, kanun gereği ödeme gününü takip eden 2 iş günü içerisinde yani 31 Temmuz tarihinde protesto edilmiştir.

13.04.2024 tanzim, 28.08.2024 vade tarihli 15.000,00 TL bedelli bono, ... Bankası ... şubesi tarafından 02.09.2024 tarihinde protesto edilmiş olup ödeme günü 28 Ağustos 2024 tarihine denk geldiği için bononun ödeme gününü takip eden 2. iş günü 30 Ağustos tarihine yani tatil gününe denk gelmektedir. 31 Ağustos Cumartesi 1 Eylül günü ise Pazar gününe denk geldiğinden kanun gereği ödeme gününü takip eden 2. iş günü 2 Eylül'dür. Her iki bono da süresinde ibraz edilmiştir (Ankara 22 BAm, E 2024/1622 K 2025/207 28.02.2025 <kazanci.com.tr> Erişim Tarihi: 30.06.2025).

70 ... İlk derece mahkemesince yapılan yargılama sonucunda, 27/01/2015 tanzim, 27/01/2017 vade tarihli, 640 USD bedelli senet yönünden zamanaşımı süresi dolduğu anlaşılmakla talebin reddine, 27/01/2015 tanzim, 27/01/2018 vade tarihli, 640 USD bedelli senet yönünden talebin %15 teminat mukabilinde kabulüne karar verilmiştir (...) 27.01.2017 vade tarihli 640 USD'lik bono söz konusu olup, bu bonoda zamanaşımı süresinin 3 yıl geçmekle dolacağını, zamanaşımının başladığı günün 28.01.2017 tarihi olduğunu, dolayısıyla 27.01.2020 tarihi, vadeden itibaren sayılan 3 yıllık sürenin içinde kaldığını, ayrıca bono vafıfını 26.01.2020 tarihinde kaybetmiş bir bono için, 25.01.2020 tarihinin cumartesi ve 26.01.2020 tarihinin pazar günü olan tatil gününe denk gelmesi nedeniyle bu süre, tatil olmayan ilk gün olan 27.01.2020 pazartesi tarihine geçecektir ve bu halde de zamanaşımı süresi henüz dolmamış olacağından ilk derece mahkemesinin kararı kendi içerisinde dahi çelişki ve isabetsizlik içerdiğini ...

Dairemizce yapılan değerlendirmeler neticesinde; 6102 Sayılı TTK madde hükümleri dikkate alınarak, vade tarihi olan 27/01/2017'den ihtiyati haciz talep tarihi olan 27/01/2020 tarihine kadar zamanaşımı dolmadığından, takibe konu bononun zamanaşımına uğramadığı anlaşılmakla, sadece zamanaşımı yönünden Mahkemece değerlendirme yapıldığından, Mahkeme kararının bu yönden kaldırılarak, ihtiyati haciz koşullarının oluşup oluşmadığının değerlendirilmesi yönünden Mahkemesine gönderilmesine, ihtiyati haciz talep eden alacaklı vekilinin istinaf talebinin kabulüne karar verilerek ... (İstanbul 44 BAm, E 2020/1996 K 2020/107 01.10.2020 <kazanci.com.tr> Erişim Tarihi: 30.06.2025).

SONUÇ

Bonoda ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekme süreleri bononun vadesine göre belirlenmektedir. Ödeme için ibrazın iş gününde yapılması esastır. Ödememe protestosu da noter aracılığı ile çekileceğinden protesto çekme süresi bakımından da iş günleri önem taşımaktadır.

TTK'nın 752. maddesi poliçe için öngörülen sürelerde tatil günlerinin akıbetini düzenlemektedir. Bu hüküm bono bakımından da geçerlidir. Anılan hüküm uyarınca, vadesi Pazara veya diğer bir resmi tatil gününe rastlayan bononun ödenmesi, ancak tatili izleyen ilk iş günü istenebilir. Bonoya ilişkin diğer işlemler de tatilde yapılmayıp ancak bir iş gününde yapılabilir. Bu işlemlerden birinin son günü Pazara veya başka bir resmi tatil gününe rastlayan bir süre içinde yapılması gerektiği takdirde, bu süre onu izleyen ilk iş gününe kadar uzar. Aradaki tatil günleri süre hesabına dahildir.

TTK'nın 752. maddesinde Pazar ve diğer bir resmi tatil günü ifadesi kullanıldığından idari tatil günlerinin madde kapsamında yer almadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte maddede, hafta tatili olarak sadece Pazar günü zikredilmiş olsa da genel uygulama doğrultusunda Cumartesi gününü de hafta tatili olarak değerlendirmek ve 752. maddenin uygulanması bakımından Cumartesi ve Pazar günlerini eş tutmak gerekmektedir.

2019 yılında uygulamaya geçen ve hafta tatili günlerinde belirli noterlerin hizmet vermesini öngören nöbetçi noter uygulaması, protesto işlemlerinin hafta tatillerinde de yapılabilmesine olanak sağlamıştır. Ancak, 752. maddede açıkça hafta tatilleri madde kapsamında yer aldığından, nöbetçi noter uygulamasının varlığı sürelerin hesaplanmasında etki doğurmamalıdır.

Görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda yetkili hamil bonoyu düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ödeme için ibraz edebilir. Bononun ödeme için ibraz edildiği gün aynı zamanda vadesi sayılır. Ödeme için ibrazın iş gününde yapılacağı dikkate alındığında görüldüğünde ödenecek vadeli bonolarda vadenin son güne denk gelmesi ancak – düzenleyen veya cirantalar tarafından değiştirilmedikçe – bir yıllık sürenin son gününün tatile denk gelmesi halinde uygulama alanı bulur ve ödeme için ibraz bu günü takip eden ilk iş günü yapılabilir. Görüldüğünde ödenecek vadeli bonoların ödeme için ibraz edilmesine rağmen düzenleyen tarafından ödenmemesi halinde ödememe protestosunun da ödeme için ibrazda öngörülen bir yıllık süre içerisinde yapılması gerekir. Yalnız, ödeme için ibraz bu sürenin son günü yapılmış ise ödememe protestosunun ertesi gün de çekilebileceği kabul edilmelidir. İşte buradaki ertesi günün de bir tatil gününe denk gelmesi halinde TTK'nın 752. maddesine göre ödememe protestosunun tatil gününü takip eden ilk iş günü de çekilebilmesi mümkündür. Dolayısıyla görüldüğünde ödenecek vadeli bonolar bakımından ne ödeme için ibraz ne de ödememe protestosu çekilmesi hallerinde öngörülen sürelerde aradaki tatil günlerinden söz edilememektedir.

Belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda ise ödeme için ibraz süresi ödeme günü ve takip eden iki iş günüdür. Ödeme günü kural olarak senedin vadesi ile aynı gün olmasına karşın, vadenin bir tatil gününe denk gelmesi halinde TTK'nın 752. maddesi uyarınca ödeme günü bu günü izleyen ilk iş günüdür.

Ödeme için ibraz süresi ödeme günü ve onu takip eden iş günü üzerinden belirlendiğinden bu sürenin hesaplanmasında hali hazırda tatil günleri dikkate alınmamaktadır. Bahsi geçen üç tür vadeli bonolarda ödememe protestosunun da ödeme gününü takip eden iki iş günü içerisinde çekilmesi gerekir. Ödememe protestosu çekilmesi için öngörülen süreler iş günü esasıyla belirlendiğinden tatil günlerinin ödememe protestosu çekilebilmesi bakımından herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Tıpkı görüldüğünde ödenecek vadeli bonolar da olduğu gibi burada öngörülen süreler bakımından da aradaki tatil günlerini dikkate almayı gerektirecek herhangi bir durum mevcut değildir.

Gerek görüldüğünde ödenecek vadeli bonolara ilişkin açıklamalar, gerekse de belirli vade, düzenlendikten belirli bir süre sonra ödenecek vade ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek vadeli bonolarda ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekme süresine dair açıklamalar TTK'nın 752. maddesinin II. fıkrasının son cümlesinin esasında uygulama alanı bulunmadığını göstermektedir. TTK'nın 752. maddesi, 6762 sayılı mülga TTK'nın 664. maddesinin tekrarıdır. Mülga TTK'nın 664. maddesinde de yer alan söz konusu cümle, Türk öğretisinde uzun yıllar önce tartışılarak fazla ve gereksiz olarak nitelendirilmiştir⁷¹. Öte yandan, Adalet Bakanlığı'nın 06.07.1968 tarihli ve 15046 sayılı yazısında da protesto çekme sürelerinin fiilen iş günü üzerinden hesaplanacağı belirtilerek, anılan cümlelerin uygulama alanı bulunmadığına dikkat çekilmiştir⁷². Buna karşılık mülga TTK'da herhangi bir değişikliğe gidilmemiş ve ilgili cümle varlığını korumayı başarmıştır. Daha da ilginç olan ise, aynı cümle günümüzde yürürlükte olan TTK'ya da aktarılmıştır. Oldukça kısa zaman dilimine bağlanan ve hukukçuların dahi tespitinde zaman zaman sıkıntı yaşayabildikleri ödeme için ibraz ve ödememe protestosu çekilmesine ilişkin sürelerin hesaplanmasını zorlaştırmaktan başka bir fonksiyonu haiz olmayan ilgili cümlelerin varlığının korunmasının nedeni izaha muhtaçtır. Madde gerekçesinde de bu tercihe ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmeyerek, mülga TTK'nın 664. maddesinin dili güncellenerek TTK'ya alındığı belirtilmekle yetinilmiştir.

Bu açıklamalar doğrultusunda TTK'nın 752. maddesinde sadeleştirmeye gidilerek herhangi bir uygulama alanı bulunmayan ve sürelerin hesaplanmasında farklı yorumlara neden olmaya müsait *Aradaki tatil günleri süre hesabına dahildir* şeklindeki cümlelerin madde metninden çıkarılmasının isabetli olacağı düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

Arslanlı H, *Ticari Senetler Dersleri* (3. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınevi 1952).

Bahtiyar M, 'Muacceliyet Şartının Bonoya Etkisi ve Geçerliliği Sorunu' iç Abuzer Kendigelen (ed) *Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı*, C. I, (Beta Yayınları 2002) 99-118.

Bahtiyar M, Taşdelen N, Biçer L ve Hamamcıoğlu E, *Kıymetli Evrak Hukuku* (Beta Yayınları 2022).

Bilgili F ve Demirkapı E, *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Dora Yayınları 2021).

Bozer A ve Göle C. *Kıymetli Evrak Hukuku* (11. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2024).

Bozgeyik H, *Poliçede Müracaat Hakkı* (Seçkin Yayıncılık 2003).

71 Poroy ve Tekinalp (n 1) dn 214.

72 Bahsi geçen yazı hakkında bkz. Poroy ve Tekinalp (n 1) dn 214.

- Bozkurt T, 'Görüldüğünde Ödenecek Vadeli Bonolarda İbraz ve Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı ile İlgili Bazı Sorunlar ve Görüşler' (2024) 10(2) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 439-457.
- Bozkurt T, *Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2022).
- Can M, *Kıymetli Evrak Hukuku* (İmaj Yayıncılık 2012).
- Can O ve Çakır A, 'Kıymetli Evrakta İş ve Tatil Günleri' (2024) 15(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 174-183.
- Can O ve Orbay Ortaç N, *Kıymetli Evrak Hukuku Uygulama Kitabı* (Seçkin Yayınları 2020).
- Çamoğlu E, *Kıymetli Evrak Hukukunun Temel İlkeleri* (Vedat Kitapçılık 2020).
- Hirsch E E, *Ticaret Hukuku Dersleri* (3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası 1948).
- İmregün O, *Kıymetli Evrak Hukuku (Genel Hükümler – Kambyo Senetleri – Makbuz Senedi – Varant)* (Filiz Kitabevi 2003).
- Kendigelen A, *Çek Hukuku* (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2021).
- Kendigelen A ve Kırca İ, *Kıymetli Evrak Hukuku* (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2022).
- Kınacıoğlu N, 'Görüldüğünde Ödenecek Poliçeler' (1968) 4(1) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 477-492.
- Özdamar M, Göktürk K, Can M Ç ve Kaşak E, *Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Adalet Yayınevi 2022).
- Öztan F, *Kıymetli Evrak Hukuku* (17. Baskı, Turhan Kitabevi 2012).
- Poroy R ve Tekinalp Ü, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları* (24. Baskı, Vedat Kitapçılık 2021).
- Pulaşlı H, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları* (Adalet Yayınevi 2011).
- Şahin A, 'Kambyo Senetlerinde Gecikmiş Ciroya Bağlı Hukuki Sonuçlar' iç Sabih Arkan (ed), Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan (Turhan Kitabevi 2010) 1925-1966.
- Şenocak K, 'Kambyo Senetlerinde Vadeden Sonra Yapılan Ciro – Gecikmiş Ciro' (2023) 39(4) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 787-831.
- Uzunallı S ve Yıldırım A H, *Uygulamalı Kıymetli Evrak Hukuku* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2021).
- Ülgen H, Helvacı M, Kendigelen A ve Kaya A, *Kıymetli Evrak Hukuku* (8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2013).